

Nagovor dr. Aleša Musarja ob odprtju XII. Konference slovenskih znanstvenikov in gospodarstvenikov iz sveta in Slovenije

Razvojni center MIK Celje, 20. 6. 2024

Spoštovani vsi trije gostitelji XII. Konference slovenskih znanstvenikov in gospodarstvenikov iz sveta in Slovenije:

dr. Boris Pleskovič, predsednik Svetovnega slovenskega kongresa, organizatorja konference, gospod Matija Kovač, župan Mestne občine Celje, mesta, v katerem poteka konference, gospod Franci Pliberšek, direktor MIK Celje, ki v prostorih svojega Razvojnega centra gosti konference, cenjeni visoki gostje, dragi rojaki in rojakinje iz domovine in sveta!

En lep dober dan vam želim vsem skupaj, z besedami, kot bi jih uporabila častna pokroviteljica tega dogodka, predsednica Republike Slovenije dr. Nataša Pirc Musar.

Slovenci imamo včasih o sebi mnenje, ki ga ne potrjujejo niti številke niti zunanji opazovalci. Sem in tja se označujemo za vase zaprte zapečkarje, pa kamorkoli odpotujete, srečate kakšnega rojaka. Bodisi obiskovalca, bodisi stalnega prebivalca od domovine oddaljenih krajev.

Pol milijona naj bi bilo Slovenk in Slovencev po svetu, vsak peti. Je pa težko podati že grobo oceno, saj so se naši predniki izseljevali že pred desetletji in celo stoletji v iskanju dela, nove domovine ali zatočišča pred političnem preganjanjem. Od prvih generacij izseljencev je minilo že toliko časa, da njihovi potomci včasih izgubljajo stik s kulturo in domovino prednikov. Tak stik ni le njihova odgovornost, mora biti tudi skrb vseh nas v domovini. Zato je tako pomembno, da imamo Svetovni slovenski kongres, ki skrbi za ohranjanje, poglobljanje in nadgrajevanje stikov med vsemi Slovenci.

Ljubezni do stare domovine in radovednosti o njej, pa tudi ponosa na dosežke Slovenk in Slovencev po svetu ne moremo vsiliti. Lahko pa jih pomagamo gojiti in ohranjati. Sto tisoče usod, sto tisoče zgodb je napisal čas. Noben izmed njih ni nepomembna. Ravno zdaj v predsedničini humanitarni fundaciji, poimenovani po Almi Karlin, Celjanki, ki je šla po svetu in se vrnila v domovino, začnemo projekt medgeneracijskega sodelovanja, katerega namen je zapisati zgodbe naših babic in dedov ter spomin na zgodbe, ki so jih oni slišali od svojih starih staršev. Naziv tega projekta je »Vsaka zgodba šteje«. Ker vse male zgodbe sestavljajo veliko zgodbo slovenskega naroda, pa naj so se zgodile kjerkoli na svetu.

Naj preberem kratek članek, objavljen 27. julija 1915:

»Redka slavnost v Radečah. Nedavno so imeli v Radečah slavnost, katere ne pomnijo najstarejši ljudje. Naš rojak Jožef Musar iz družbe Jezusovega Srca v Briksnu je obhajal svojo novo mašo. Gospod Musar pojde najbrž v Sudan.«

Članek je bil objavljen v Amerikanskem Slovencu, časniku, ki je v slovenskem jeziku izhajal v Jolietu, Illinois. Zanj je moral pisati nekdo, ki je ohranjal radovednost, kaj se dogaja v njegovih rodni Radečah. Nadaljevanje zgodbe zelo dobro poznam, saj je bil pater Jožef Musar moj prastric.

Bil je Slovenec, ki je šel po svetu. Najprej na šolanje v Nemčijo, po posvetitvi pa je kot misijonar sledil plemenitemu klicu Friderika Barage in to po stopinjah Ignacija Knobleharja v Sudan. Nato pa v Južno Afriko, kjer je gradil cerkve, bolnice in šole, dokler ni bil leta 1932 poklican v Evropo, da bi na generalnem kapitlju sodeloval pri izboru novega generalnega predstojnika celotnega misijonskega reda in bil – tudi na svoje presenečenje – izvoljen on sam. Iz Nemčije in Avstrije je vodil red v njegovi širitvi v Južno Ameriko, po odstopu pod pritiskom nacistov pa se je umaknil v Ljubljano, kjer je preživel vojna in povojna leta. Pred kratkim smo s spominsko mašo v Radečah obhajali 50. obletnico njegove smrti.

Pater Jožef je, tako kot mnogi Slovenci, pustil sled v svetu. Še danes stojijo cerkve, ki jih je gradil v Afriki, tudi če tam ni več nobenega Slovenca. Čas mineva, spomin ostaja. Tako so v Bethlehemu - tistemu ameriškemu, v Pensilvaniji – prekmurski izseljenci pred prvo svetovno vojno zgradili nekaj cerkva, tako katoliških kot evangeličanskih, ki so po petih, šestih generacijah že skoraj izgubile svoje kongregacije. Na nas, zlasti na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu je, da pomagamo ohranjati ta spomin. Tako, da pomagamo ohraniti vsaj najpomembnejše: dokumente in tisto, kar spada v slovensko kulturno dediščino. Barvna okna, na primer, ki so jih katoliški cerkvi v Bethlehemu darovale prekmurske župnije.

To so dragocenosti spomina naroda, pri katerih ni levih ali desnih, vijoličnih ali zelenih, če želite. Ko gre za skupne zadeve, moramo stopiti skupaj. Da to znamo, smo dokazali že večkrat. Najbolj očitno med osamosvojitvijo, ko so prav Slovenci po svetu močno pripomogli k seznanjanju svetovne javnosti z našimi prizadevanji in nato pomagali pri vzpostavljanju samostojne države in njenem vključevanju v mednarodne organizacije. Naj kot primer navedem kar predsednika Svetovnega slovenskega kongresa dr. Borisa Pleskoviča.

Kot ugleden ekonomist Svetovne banke je prišel v domovino pomagat pri vzpostavitvi našega finančnega sistema ter se nato vrnil v Svetovno banko, kjer je nadaljeval svojo kariero v tej svetovni razvojni finančni instituciji. Srečal sem ga že v Ljubljani, večkrat pa sva se videla, ko sem večino leta 1993 tudi jaz preživel v Washingtonu. Globoko v spominu mi je ostalo, da nas je bilo Slovencev tedaj na Svetovni banki sedem – in vsi smo se poznali med seboj, od najmlajšega konzultanta - mene, do mladega profesionalca Milana Cvikla, ekonomista

Gregorja Dolenca in direktorja oddelka dr. Pleskoviča. Za neobremenjeno druženje je povsem zadostovalo, da smo bili vsi – Slovenci.

Ta duh sodelovanja je dragocenost, ki jo je treba gojiti in skrbeti, da pletemo svetovno mrežo izmenjave znanja in izkušenj. Ta nam lahko pomaga pri vzpostavljanju povezav s poslovnimi partnerji, pri prenosu znanja in znanstvenemu razvoju. Zato so konference, kot je današnja, tako dragocene. Ni treba, da imamo precizno določeno agendo, nasprotno. Aktualne teme, kot so trajnostni razvoj, zeleni prehod, dobre prakse pri spodbujanju tehnološkega razvoja, tehnologija za pomoč pri socialni vključenosti in druge, lahko spodbudijo navezovanje stikov in pripomorejo k ekonomskemu, tehnološkemu in družbenemu razvoju Slovenije – in njenih partnerjev. Za vse to smo v čisto pravem okolju, v MIK-ovem razvojnem centru, enem izmed najbolj prodornih v Sloveniji.

Lahko smo ponosni na dosežke slovenskih znanstvenikov in raziskovalcev v domovini in po svetu, ter tistih, ki prehajajo med obema okoljema. Tu skromnost ni potrebna in ni na mestu. Kar potrebujemo, je samozavest, da vse Slovence vzamemo za svoje. Naj dam primer kolega kemika, Friderika Pregla in dovolite mi, da citiram samega sebe ob podelitvi Preglovih nagrad Kemijskega inštituta Slovenije pred dvema tednoma.

»O Frideriku Preglu, rojenem Ljubljancu, govorimo kot o »nobelovcu slovenskega rodu«. Je to dovolj? Na Poljskem ni nobenega dvoma, da je Marie Curie – Marija Skłodowska – poljska nobelovka, pa je celotno znanstveno kariero preživela v Franciji. Pokažimo samozavest, vzemimo Pregla za povsem in nedvomno svojega.«

Imenujmo ga torej tako, kot je prav. Friderik Pregl, slovenski nobelovec. Bodimo ponosni nanj. Pa še na mnoge druge, recimo na Franceta Rodeta, slovenskega inženirja, ki je za Hewlett Packard leta 1972 razvil prvi znanstveni kalkulator. En primerek je Računalniški muzej posodil uradu predsednice republike, kjer je v predsedničini pisarni ob izvodu Vegovih logaritmov iz leta 1794 kot opomnik na zadnjih 250 let slovenske znanosti, ki je nastajala povsod po svetu. Pripada celemu svetu – ampak je naša. In s to mislijo naj vam zaželim, da znanje in informacije, ki jih boste izmenjali na tej konferenci, in stiki, ki jih boste vzpostavili, prispevajo v svetovno zakladnico znanja in obogatijo Slovenijo ter vse Slovenke in Slovence – doma in po svetu.